

добре майбутнє, оскільки вони дозволять багатьом фірмам зважено підійти до вирішення питання про оптимальне використання персоналу у своїй діяльності.

1. Ринок праці та зайнятість населення: проблеми теорії та виклики практики : кол. моногр. / ред.-координатор М. В. Туленков. – К. : ІПК ДСЗУ, 2010. – 363 с.
2. Прохоров З. Лизинг персонала / З. Прохоров // Лизинг. – 2007. – № 2. – С. 59–66.
3. Пискунов А. Лизинг рабочей силы в России / А. Пискунов // Лизинг. – 2007. – № 2. – С. 40–48.
4. Решетнікова А. Нетрадиційна форма лізингу: лізинг персоналу / А. Решетнікова // Україна: аспекти праці. – 2002. – № 3. – С. 45–48.
5. Білорус Т. Лізинг персоналу як нетрадиційна форма його привернення / Т. Білорус, Л. Пашук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2008. – № 99–100. – С. 14–16.
6. Колот А. Трансформація інституту зайнятості як складова глобальних змін у соціально-трудовай сфері / А. Колот // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 8. – С. 3–14.
7. Сівашенко Т. В. Особливості аутстафінгу та лізингу персоналу / Т. В. Сівашенко // Економічний простір. – 2008. – № 17. – С. 137–142.
8. Моторна І. І. Дистанційна зайнятість в умовах глобалізації економіки та соціально-економічні вигоди від її використання / І. І. Моторна // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 3. – С. 6–12.
9. Салахеева Г. И. Социально-экономические факторы занятости в России : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.01 / Г. И. Салахеева. – Казань : Казанский гос. ун-т, 2007. – 203 с.
10. Аутсорсинг: создание высокоэффективных и конкурентоспособных организаций : учебное пособие / под ред. Б. А. Аникина. – М. : Инфра-М, 2003. – 240 с.
11. Аникин Б. А. Аутсорсинг и аутстафтинг: высокие технологии менеджмента : учебное пособие / Аникин Б. А., Рудая И. Л. – 2-е изд., перераб. и дополн. – М. : Инфра-М, 2009. – 320 с.
12. Хейвуд Дж. Аутсорсинг: в поисках конкурентных преимуществ / Дж. Хейвуд. ; пер. с англ. – М. : Изд. дом “Вильямс”, 2002.

Рецензенти:

Бандур С.І. – доктор економічних наук, професор кафедри економіки та управління персоналом Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, завідувач відділу регіональних проблем зайнятості та ринку праці Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України, викладач кафедри менеджменту та маркетингу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Криховецька З.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

УДК 339.5: 658.0: 336
ББК 65.26

Шеремета К.Ю.

ФОРМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Хмельницький національний університет,
Міністерство освіти і науки,
молоді та спорту України,
кафедра міжнародних економічних відносин,
29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська 11,
тел.: 0382728076,
факс: 0382223265,
e-mail: centr@khnu.km.ua, <http://www.khnu.km.ua>

Анотація. Стаття спрямована на дослідження форм фінансового забезпечення машинобудівних підприємств Хмельниччини.

Ключові слова: фінансове забезпечення, машинобудування, самофінансування, кредитування, інвестування, цільове фінансування.

Annotation. The article is devoted to the study of financial assurance of machine building enterprises in Khmelnytsky region.

Key words: financial assurance, machine building, self-financing, crediting, target investment.

Вступ. Розвиток вітчизняного машинобудівного комплексу є одним із важливих факторів формування повноцінного ринкового середовища, підвищення ефективності суспільного виробництва, поліпшення матеріального добробуту громадян, вирішення значних соціально-політичних проблем. Саме машинобудівні підприємства мають достатній потенціал для створення нових робочих місць, сприяють зниженню безробіття й соціальної напруги, визначають темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику ВВП, відзначаються інноваційністю, розвиненістю міжгалузевих і внутрігалузевих зв'язків і чималим експортним потенціалом.

Ефективність діяльності машинобудівних підприємств, забезпечення високих темпів їх розвитку в умовах невизначеності, ризику та нестабільності зовнішнього середовища великою мірою зумовлюється рівнем її фінансового забезпечення.

З огляду на складну економічну ситуацію не лише в Україні, а й у світі, машинобудівні підприємства зацікавлені у всебічному використанні різноманітних каналів фінансування. Структура фінансування в машинобудівному секторі, як правило, включає в себе власні кошти підприємств, кредити, кошти держбюджету. Але усталені форми фінансування нині набувають варіативного характеру, а також доповнюються новими формами. Сьогодні відбувається формування нових інституціональних суб'єктів, активно використовуються можливості біржової торгівлі, фондового й кредитного ринків, залучаються іноземні інвестиції, розширюються експортні можливості суб'єктів господарювання.

Таким чином, науковий і практичний аналіз форм фінансового забезпечення підприємств набуває особливої ваги та значущості на сучасному етапі розвитку економіки.

Вагомий вклад у дослідження окремих аспектів фінансового забезпечення підприємств зроблено в працях вітчизняних науковців І.А.Бланка, М.Д.Білик, О.Д.Василика, І.В.Зятковського, В.М.Опаріна, А.М.Поддерогіна, Р.А.Слав'юка, О.О.Терещенка, С.І.Юрія та ін. Проте, зважаючи на значну варіацію в позиціях економістів стосовно форм фінансового забезпечення, це питання є досить актуальним і потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є визначення форм фінансового забезпечення машинобудівних підприємств Хмельниччини.

Результати. Фінансове забезпечення виступає як сукупність заходів, що спрямовані на реалізацію операційної та стратегічної діяльності підприємства шляхом ефективного залучення, розміщення, використання фінансових ресурсів й оптимізації їх структури. Іншими словами, "фінансове забезпечення" – це особливий системний процес із формування фінансових ресурсів підприємства на основі достатності й оптимальності складу та структури їх використання на базі критерію ефективності на всіх етапах функціонування та розвитку процесів діяльності підприємства.

Фінансове забезпечення реалізується на ґрунті відповідної системи фінансування, яке здійснюється в різних формах. Так, відомо, що систему джерел фінансового забезпечення можуть становити: кошти державного та місцевих бюджетів; кошти страхових фондів; кредитні кошти; власні кошти юридичних і фізичних осіб; добровільні внески; інші кошти. Як правило, використання того чи іншого джерела фінансування зумовлює форму руху грошових коштів: бюджетних – бюджетне фінансування, кредитів – кредитування, коштів страхових фондів – страхування, власних коштів юридичних і фізичних осіб – самофінансування. У фінансово-господарській діяльності підприємств дуже рідко використовують лише одну форму фінансового забезпечення, у більшості випадків є оптимальне поєднання згаданих форм. Кожний економічний суб'єкт формує власну модель фінансового забезпечення, якою визначає склад і структуру джерел фінансування та відповідні форми руху грошових коштів [1, с.5].

Фінансове забезпечення полягає у виділенні певної суми фінансових ресурсів на розв'язання окремих завдань фінансової політики господарюючого суб'єкта. При цьому розрізняють забезпечувальну й регулятивну дію фінансового забезпечення. Забезпечу-

вальна дія проявляється у визначенні джерел фінансування, тобто покритті повсякденних потреб, і характеризує пасивний вплив фінансового забезпечення. Регулятивна дія здійснює вплив через виділення достатніх коштів і через конкретну форму фінансового забезпечення й характеризує його активний вплив [2].

На основі аналізу фахової економічної літератури ми виділили форми фінансування підприємства з прив'язкою до джерел інформації, тобто до форм звітності, порядок складання яких регламентують положення (стандарти) бухгалтерського обліку П(С)БО (рис. 1).

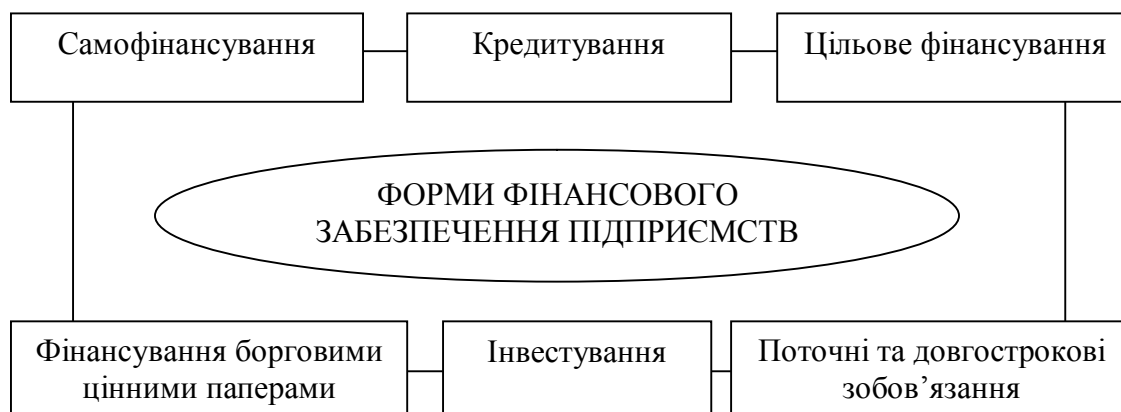

Рис. 1. Форми фінансового забезпечення підприємств

Самофінансування проявляється в покритті витрат за рахунок власних коштів підприємства: прибутку, амортизації, забезпечення майбутніх витрат і платежів, резервних фондів, накопичених позитивних курсових різниць і надходження коштів від власників підприємства (статутні, пайові внески, додаткові вкладення в капітал).

У процесі формування прибутку до оподаткування підприємство покриває всі витрати на просте відтворення, а в процесі розподілу та використання чистого прибутку фінансуються витрати на розвиток виробничо-господарської діяльності [3, с.40].

Основою самофінансування як форми фінансового забезпечення є власні фінансові ресурси. За критерієм фінансової стійкості та міцності самофінансування є пріоритетною формою фінансування діяльності підприємства. Збільшення частки власних фінансових ресурсів говорить також про зростання рівня фінансової незалежності підприємства й збільшення його резервного позикового потенціалу, тобто здатності підприємства залучати позикові кошти на вигідніших умовах. Однак з економічної точки зору надання переваг самофінансування є не завжди вигідне, що зумовлює необхідність детальнішого вивчення питань сутності та структури фінансових ресурсів підприємства.

Кредитування як форма фінансового забезпечення полягає в тимчасовому використанні позичених ресурсів. Якщо самофінансування – це вихідна форма фінансового забезпечення, то кредитування, особливо в умовах ринкової економіки, є головною, провідною формою. Воно ґрунтується на принципах поворотності, терміновості, платності, забезпеченості, цільового використання [4, с.59].

Цільове фінансування – це виділення коштів суб'єктам господарювання на безповоротній і безоплатній основі. До цього виду фінансуванням ми відносимо бюджетні дотації та субсидії, безповоротну фінансову допомогу, гранти.

Боргові цінні папери – цінні папери, що посвідчують відносини позики й передбачають зобов'язання емітента сплатити у визначений строк кошти, передати товари або надати послуги відповідно до зобов'язання.

Поточні та довгострокові зобов'язання – борговий капітал підприємства, який разом з коштами, що перебувають у тимчасовому користуванні на безоплатній основі, становлять зобов'язання підприємства [6].

Інвестування – вкладення коштів у певні об'єкти з метою отримання прибутку й розширення обсягів діяльності підприємства.

Форми фінансового забезпечення машинобудівних підприємств Хмельниччини у 2007–2011 роках наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Форми фінансового забезпечення машинобудівних підприємств Хмельниччини у 2007–2011 роках

Підприємство	Рік	Форми фінансування					
		само-фінансування	кредитування	цільове фінансування	фінансування борговими цінними паперами	поточні та довгострок. зобов'язання	інвестування
ВАТ “Укрелектроапарат”	2007	+	+	-	-	+	+
	2008	+	+	-	-	+	+
	2009	+	+	-	-	+	+
	2010	+	+	-	-	+	+
	2011	+	+	-	-	+	+
ДП “Новатор”	2007	+	+	+	-	+	-
	2008	+	+	+	-	+	-
	2009	+	+	+	-	+	-
	2010	+	+	+	-	+	-
	2011	+	+	+	-	+	-
ДП “Красилівський агрегатний завод”	2007	+	+	+	-	+	-
	2008	+	+	+	-	+	-
	2009	+	+	+	-	+	-
	2010	+	+	+	-	+	-
	2011	+	+	+	-	+	-
ВАТ “Темп”	2007	+	-	-	-	+	-
	2008	+	-	-	-	+	-
	2009	+	+	-	-	+	-
	2010	+	-	-	-	+	-
	2011	+	-	-	-	+	-
ВАТ “Славутський ремонтно-механічний завод”	2007	+	+	-	-	+	-
	2008	+	+	-	-	+	-
	2009	+	+	-	-	+	-
	2010	+	+	-	-	+	-
	2011	+	+	-	-	+	-
ВАТ ХЗКПУ “Пригма-Прес”	2007	+	+	-	-	+	-
	2008	+	-	-	-	+	-
	2009	+	-	-	-	+	-
	2010	+	-	-	-	+	-
	2011	+	-	-	-	+	-
ВАТ “Красилівський машинобудівний завод”	2007	+	+	-	+	+	-
	2008	+	+	-	+	+	-
	2009	+	+	-	+	+	+
	2010	+	+	-	+	+	-
	2011	+	+	-	+	+	-

На основі проведеного аналізу відмітимо, що головними формами фінансування, які використовують аналізовані машинобудівні підприємства, є самофінансування, кредитування та фінансування на базі поточних і довгострокових зобов'язань підприємства. Цільове фінансування використовували лише ті машинобудівні підприємства, що знаходяться в державній власності, а саме – ДП “Новатор” і ДП “Красилівський агрегатний завод”. Значно рідше підприємства залучають інвестиції від фізичних та юридичних осіб, а також практично не використовують боргових цінних паперів, що дуже звужує напрями надходження коштів. Загалом кожне конкретне підприємство має власну модель фінансового забезпечення, якою встановлює склад і структуру джерел фінансування.

Висновки. У період глобалізаційних змін і міжнародного перерозподілу капіталу формування ефективної моделі фінансового забезпечення машинобудівних підприємств за допомогою оптимізації співвідношення всіх його форм дозволить створити базис як для стабільного функціонування самих підприємств, підвищення ефективності розвитку промисловості, так і для зміцнення економіки країни загалом.

На жаль, фінансова база вітчизняних машинобудівних підприємств нині не є достатньо міцною, що спричинено низьким рівнем використання можливостей фінансового ринку й ігноруванням нових інструментів і способів залучення капіталу.

1. Карпишин Н. І. Фінансове забезпечення охорони здоров'я в реалізації державних функцій на ринку медичних послуг : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / Н. І. Карпишин ; ТДЕУ. – Тернопіль, 2006. – 209 с.
2. Щур Р. І. Теоретичні засади фінансового забезпечення інвестиційного розвитку / Р. І. Щур // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 6. – Т. 2.
3. Фінанси підприємств: теоретико-методичне забезпечення формування та відтворення : монографія / [І. В. Журавльова, О. М. Ястремська, Л. О. Меренкова та ін.] ; за заг. ред. Журавльової І. В. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2010. – 428 с.
4. Опарін В. М. Фінанси. (Загальна теорія) : навчальний посібник / В. М. Опарін. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2001. – 240 с.
5. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с.

Рецензенти:

Нижник В.М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, проректор з науково-педагогічної роботи Хмельницького національного університету, академік Академії економічних наук України;

Васильківський Д.М. – кандидат економічних наук, доцент Хмельницького національного університету.